

Jegyzetek

1. „Vörös föld”, a sivatag egyiptomi neve.
2. Fáraónő az Újbirodalomban. Punt országába vezetett tudományos expedíciója után számos Puntban honos növényt is behozatott Egyiptomba, s ezekből mintakertet hozatott létre. Híres deir-el-bahri halotti templomának falain örökítette meg e pillanatokat.
3. Egyiptom a két országrész, Alsó- és Felső-Egyiptom egyesítésével jött létre, s ezért úgy is nevezték, hogy „a két ország földje”.
4. A *kaszobor* gyakori formája volt a sírokban elhelyezett szobroknak. Az elhunytat ábrázolták, fején a „ka” hieroglifával, jelezve, hogy ez nem

a test, hanem a lélek szobra. Előfordult, hogy két tökéletesen egyforma szobrot készítettek az elhunyt részére, a különbség mindössze a „ka” hieroglifa hozzáadása volt. Egyik a test, másik a lélek számára készült. A „ka” egyike a számos egyiptomi lélekformának, különlegessége, hogy magában foglalja a lélekhordozó *fizikai* tulajdonságait is. (Egyfajta DNS-kódolt szellem.)

5. Az egyiptomiak a szívet tartották a gondolkodás szervének.

6. Az áradás istene, a Nílus megszemélyesítője.

Gerőcs Péter

SEHOL ATYÁM

Dér Asiának

Ezen a napon tért vissza az Édenbe. Lába már göcsörtös volt, keze törődött. A fejét szinte egyáltalán nem tudta megtartani, ezért a lába elé gördülő köveket figyelte. Botladozott. A látása annyira megromlott, hogy nem is vette észre az örökösen betegeskedő Séthet, aki éppen egy kőhalom előtt térdelt, fejét az égnek szegezve. A mellette térdeplő kis Énós atya száját figyelte. Miközben Séth valamit motyogott, szakállát és gyér haját tépte az északnyugati szél. A hidegtől könny ült a szeme sarkába. Énós megvárta, amíg apja feláll, csak akkor szólította meg.

– Atyám, egy ember botladozik erre. Kelet felé.

– Úr Isten!

Ádám háza körül nagy sürgölődés támadt. Frissen cserzett bőrökkel fenték a legjobb vasakat, hatalmas máglyákat raktak, és a böllérek elindultak az ólak csattogó ajtó felé. Az asszony a ház leghátsó szobájában ült a sötétben. Teljesen magatehetetlen volt. A tudata már csak annyira pislákol, mint a rossz olajtól kormosodó lámpás. Amikor meghallotta a lármát, forgolódni kezdett.

– Séth, te vagy az?

– Nem, én Énós vagyok.

– Mi ez a nagy sürgölődés?

– Nem tudom, anyám. Egy férfi közeledik Keletről.

– Milyen férfi?

– Azt sem tudom.

– Gyerünk, vezess ki a házból.

Nem csak a hízókat vágják le, de a vemhes disznókat is. A magzatokat a kutyáknak dobták a méhlepénnyel és a többi belsőséggel, a disznókat és ökröket, fácánokat és nyulakat, fajdkakast és kecskéket mind levágtak. Vitte a szél a tüzet, nekifújta a kútká-vának, pattogott a vizes nyárs, sercegett a drága olaj.

Káin, amikor megérezte a távolban atyja házának lármáját, felemelte a fejét. Tudta jól, hogy ez nem az áldozati nap. Az atya behajított egy követ a tűzbe, hogy a máglya elfeküdjön, majd elnézett kelet felé.

- Biztos vagy benne, fiam, hogy ő jön Keletről?
- Úgy hiszem, atyám.
- De hiszen soha nem láttad. Honnan lehetsz benne olyan biztos?
- És ha nem ő az? Mit veszíthet, atyám? A levágott állatait?
- Ne beszélj nekem áldozatokról, mert téged is leváglak a hízókkal együtt!

Séth eltakarodott. Nyugtalan volt és dühös. Nem akart itt lenni, nem akarta látni, hogy atyja Káint fogadja. El akart tűnni atyja elől. Átvágott a kerten, rátaposott a fűszernövényekre, és elindult a domb felé, ahol a forrás fakadt. Ez volt az a hely, ahol a bűneivel szembe tudott nézni. Ha éber akart maradni a bűneivel szemben, nem hagyhatta el szülőházát.

A nagy tisztás közepére kiérve megállt. Felemelte a fejét, és elnézett észak felé, mintegy megismételve a múltbeli mozdulatot, segítve az emlékezést. Mintha épp csak az előző pillanatban történt volna. Akkor is így volt. Ő a földet bámulta, nehogy megbotojjon egy göröngyben. A földműves tekintetének nagy fáradtság felkapaszkodni a szemhatárig és még feljebb. Lenézte, megvetette az öccsét. Egész nap csak henyélt, kísérgette a juhait. Szájából szalmaszál lógott, hátát a magányos gesztenyefák törzsének vetette, kezét a feje mögé tette, és hunyorgott, messze a távolba.

– Mit hunyorogsz állandóan? – kiáltotta oda Káin az öccsének, miután az már meg-
rakta a tüzet a frissen levágott ünöknek, kecskéknak és juhoknak. Ábel odafordult fi-
vérehez, de nem szólt semmit.

- Mi ez a nagy fontoskodás, na mondd csak?
- A farkasokat meg a vadállatokat nézem.

Farkasok, gondolta Káin, és rakodta tovább a legdrágább terményeit, hatalmas he-
gyekbe.

Nem volna szabad továbbmennie.

Esett. Sűrű, apró szemekben. Az ólban elbődültek az állatok. Patáikkal a sarat ka-
pálták, aztán vinnyogva kimúltak.

Káin hordta egymásra a különböző gyümölcsöket, fügéket, almákat, olajbogyókat,
zöltségeket, s hogy ne guruljanak sét a magasra halmozott kincsei, botokat szúrt le
köréjük, ám a halom mindegyre szétgurult, s akkor újra építette.

– Bátyám. Mit bajlódsz azokkal a terményekkel? Nem kell azokból várat építeni, a
füstje úgyis magasra száll. – Káin felnézett az öccsére, de a megvetés kocsonyás hályo-
gától nem látta Ábelt. Izzadt a forróságtól, s csak pakolta és pakolta egymásra az áldo-
zati gyümölcsöket. Mire megindult lefelé a nap, s az éledő szél szétmosta a perzselődő
állatok és fűszerek füstjét a mezőn, Káin már az összes gyümölcsöt ismerte. Repedéseikről,
ráncaikról ismerte fel őket. Ahogy újra és újra kezébe került egy-egy elguruló alma,
datolya, egyre több hibát talált rajtuk, úgyhogy újra és újra kirostálta őket, és megint
újabbakat hozott. Ábel odaállt mellé, és elnézte a növekvő dombot.

- Segítetek neked.

– Törődj te a magad dolgával.

– Bátyám, miért vagy ilyen ellenséges velem? – Káin felegyenesedett, amennyire csak tudott, s mintha öccse belevágott volna a roskadozó halomba, remegve visszatartott dühe és gyűlölete görögni kezdett minden irányba.

– Nem vagyok én ellenséges veled, csak amennyire az ellenségeimre tekintek. Amíg te naphosszat henyélsz egy odvas fa árnyékában, addig én betegre dolgozom magam. Már egyenesen állni sem tudok a sok szántástól, vetéstől és aratástól, te pedig tetszelegsz a nagyvonalúságodban. Nem kell tetőled semmi. Majd ha te is törődött leszel, és véresre dolgozod a kezedet, s atyánk rám fog tekinteni, nem pedig terád, megtudod, ki az, akinek gazdagságodban a szeretetedet osztogatod. Énnekem te semmi vagy. Könnyű a természeted, ezért atyánk jobban szeret. Veled könnyebb társalogni, könnyebb elviselni szeszélyeidet és színlelt nagyságodat, mert atyánk jobban nevelt, több kegyet gyakorolt veled. Én vagyok az elsőszülött, nekem még atyánk szigora jutott, haragja és zsarnokoskodása. Neked már tudott adni a szeretetéből is, méghozzá jó nagy marokkal mérve. Azt mondod, irigy vagyok? Igen, lehet. Gőgös vagyok és irigy. De okkal, mert az én jussom csekélyebb a jóban, és terhesebb a rosszban. Téged gazdaggá tettek a semmiért, engem szegénnyé a mindenért. És te akarsz nekem segíteni? Nincs olyan segítség, amit elfogadnék tetőled. Ha azt mondanád, cserélsz velem, csak még jobban megvetnélek. – Ábel felhúzta a vállát, hunyorgott, mintha a távolba nézne, pedig egészen közelre figyelt. Homlokát olyan mély árkok szabdalják szét, mintha gyors, fűrges, inas testét egyszerre igába fogták volna; olyan képzetek tárultak elé, amit bármennyire próbált felfogni, nem érthetett meg.

– Bátyám. Szívesen cserélek veled. Vigyázz te a juhokra, én kimegyek a földekre szántani.

– Ne merészed!

– Káin! Vigyázz, a testvéred ellen törsz.

Napcserzette bőre érzéketlen volt az esőverésre, a szélre, de egy ismerős hang felverte az emlékezésből. Odébb fordult: egy kő görgött le a halomról. Káin nem hitt a szemének. Éppen ott, ott állt a halom. Nem értette a dolgot. Egy pillanatra meg is feledkezett mindenről, s a remény nagyot dobbanva szíve helyén, keresni kezdte testvéröccsét. Közelebb ment a halomhoz, s látta, hogy a halmot kövek alkotják, lapos és göcsörtös kövek. A kőrakásból egy kendő bújt ki, bele-belekapott a szél.

– Miért jöttél ide? Hol vannak az asszonyaid, hol van a házad népe? – Káin megfordult, de már alig bírta tartani magát. Séth állt mögötte.

– Ki vagy?

– A testvéred.

– Ábel?

– Igen, én vagyok az.

Káin odabotladozott görbe lábával Séthhez, térdre rogyott előtte, és átfogta a derekát. Szakadni kezdett az eső.

Itt áll meg a kép, bizonytalan időre.

Amikor az előbb idézett párbeszéd Káin képzeletében elhangzott, az emlék megszakadt. Nem egészen az történt ugyanis, mint amire emlékezett. Ábel nem tett semmiféle ajánlatot. Jóságát és szeretetét nem osztogatta nagy keggel, hanem odébb húzódva báty-

jától a tisztás másik végébe, elvégezte az áldozat bemutatásához szükséges előkészületeket, majd ledőlt a fűbe megpihenni. Ádám kora este érkezett meg. Kereste Káint, de már nem volt ott, csak a ropogva égő máglya és az elheverő botja, amit támasz nélkül hagyott a mezőn. Káin nem akart jelen lenni, amikor atyja megérkezett, s általában is kerülte a tekintetét. Azt mondta, visszamegy a földjeire. Másnap a forrásnál összesetalálkozott Ábellel, aki épp vízzel töltötte a tömlőjét. Hetykén csípőre tette a kezét, és azt mondta:

- Káin, Káin. Atyánkat nagyon elszomorítottad. Elmenekültél a színe elől.
- Nem menekültem el. Várt a földem, aminek a művelését atyánk rendelte el nekem.
- Új áldozatot kell bemutatnod, úgy, hogy te is ott legyél.

Káin nem szólalt meg. A forráshoz tartotta a tömlőjét.

- Atyánk a te áldozatodra nem tekintett.

– Ugyan miért?

– Elmesélt nekem egy történetet. Így hangzik: két ökör van befogva az ekéhez. Testvér ökrök. Az egyik szívósabb a másiknál, de gyengébb is. Inaszakadtából húzza az ekét naphosszat, így az mindig elkanyarodik egy kicsit. – Káin letette a tömlőt, és megmos-ta az arcát. – A gazda nem szerette ezt az ökröt, mert engedetlen volt, s akkor is húzta, vonta a terhet, amikor már véget ért a szántás.

– Na és?

– A gazda jobban szerette a másik ökröt. Kiengedte legelni akkor is, amikor a testvére a karámban maradt. Egy reggel az itatónál a két ökör egymásnak esett, s az iri-gyebb megölte a testvérét.

– Na és?

Ez az emlék is itt merevül képpé. Ez azonban a mi emlékünk és nem Káiné. Mi igazabbnak hisszük, mint Káin emlékeit, de ez esetben az igazságot nem tudjuk biztosítani. Ha az utóbbi képet jobban szemügyre vesszük, megtaláljuk rajta Káin letámasztott botját, amelyet előző nap a mezőn hagyott.

A két képben felfedezhető még egy hasonlóság. Ábel övének és fityeg, amelyért óvatosan hátranyúl, miután az utolsó mondat elhangzik. Ugyanez vagy egy nagyon hasonló kés van tűzve Séth övébe is, és a mozdulat, amellyel a kést keresi, egészen emlékeztet minket Ábel mozdulatára, miközben Káin a derekát átfogva zokog a viharban. A következő pillanatot azonban csak sejthetjük, az emlékezet ugyanis a súlyos tettek pillanatára soha nem veti rá magát azonnal, hanem először csak körbejárja, ahogy a farkasok járnak körbe a csordáról leválasztott juhot, mielőtt végleg kisajátítják.

Káinnak azonban még a rögzített pillanatban is folytatódik az emléke. Ott áll a mezőn a halomba hordott gyümölcssei mellett, a még mindig vibráló forráságban, s úgy rémlik neki, hogy meglátja a testvére háta mögött atyjukat, ahogy Ábel áldozati juhait mellett áll hálával eltelve, s mielőtt fiaira vetné tekintetét, távozik. Káin ekkor – ahogy zavaros emlékei szeme elé tárják – kikapja a halom köré döfött karók egyikét, és beledöfi öccse torkába. Ez az emlék tátong előtte, akár egy elnyílt száj, miközben az Ábel öccsének hitt Séthet átkarolja, s egyáltalán nem csodálkozik a helyzet lehetetlenségén. Szeme hálával és könnyel van eltelve, és Séth, ahogy idegen testvére felnéz rá, látja ezt.

Ádám hátrahagyta háza népét és asszonyát, Évát, aki az udvarban állt, és kezét tördelte, kínlódva, gyötrődve. Az öregember úgy sietett, ahogy csak elgyötört tagjai bírták, szinte rohant a mező felé, s közben a szél kavarta homoktól semmit nem látott. Amikor kiért a mezőre, csak Séth árnyát találta.

Siessünk vissza a másik képhez, amely a sok évvel ezelőtti pillanatot rögzíti a forrásnál.

- Na és?
- Atyánk engem választott.
- Atyánk nem sejti legsúlyosabb bűnödöt.
- Ugyan miről beszélsz?

Félve illesztjük helyére a hiányzó mozaikot, mert megsejtettük a képet, mely rettenetes.

– A minap a legelőről tereltem haza az állatokat, s láttam, hogy atyánk ágyából keltél ki, míg ő kint volt a kútnál.

Ábel ekkor rántott kést, amelyet Káin már várt, ezért törzsével elhajolt a megvillanó tőr elől, s felkapva botját, úgy homlokon vágta testvérét, hogy az nyomban szörnyet halt.

– Séth, gyermekem. Hol van Káin, hol van szeretett elsőszülöttem, hol van testvérbátyád? – könyörgött az atya, s hogy a szélviharban, záporban, a lesújtó villámok alatt megtartsa összegörnyedő testét, egy kiálló karóba kapaszkodott.

– Sehol atyám – kiáltotta a viharba Séth, Ábel magzatja, ki Ábel helyébe született. – Sehol atyám. Tévedtem. Csak a délibáb játszott velem.

Ám ahogy lenni szokott, most is volt egy szemtanú, a kis Énós, Séth fia, aki visszaszaladt a házba Évához, ám az asszony bármennyire faggatta, Énós nem szólt egy szót sem, soha többé.

Demény Péter

UTOLSÓ KÍVÁNSÁG

Szeretném, hogy ha majd tényleg beválik
ez a sok apokaliptikus károgás a környezetről,
ez a sok mediatizált világfenyegetés,
az univerzum címlapsztorija,
ha minden jégtábla elolvad minden sarkon,
ha nem lesznek már se gleccserek, se jegesmedvék,
nem lesznek évszakok, bölények, égővek és erdők,
amikor a hisztéria is elnémul örökre
és víz önti el a világot,